

59 רבא מבאר שיש לדרוש את הפסוק 'עת לעשות' בשני עניינים: **אמר**
60 **רבא, האי קרא** - פסוק זה אם באת לדרשו, **מרישיה לסיפיה מדריש**
61 **מסיפיה לרישיה מדריש** - אפשר לדרשו מתחילתו לסופו ואפשר
62 לדרשו מסופו לתחילתו. ומפרש רבא את דבריו, **מרישיה לסיפיה**
63 **מדריש** - כך הוא נדרש ככתביתו, 'עת לעשות לה' - יש לה' זמנים
64 לעשות משפט ולהעניש את עוברי רצונו, **מאי טעם** - מה הטעם
65 שמביא עליהם פורענות, **משום ש'הפרו תורתך'**. **מסיפיה לרישיה**
66 **מדריש** - כך הוא נדרש מסופו לתחילתו, עושי רצונך 'הפרו תורתך',
67 **מאי טעמא** - מה הטעם שמפירים את תורתך, **משום 'עת לעשות**
68 **לה'** - שהוא זמן שצריך לעשות סייג וגדר לשמו של הקדוש ברוך
69 הוא.
70 הגמרא מביאה ברייתא בענין 'עת לעשות לה': **תניא בברייתא, הלל**
71 **הקין אומר, בשעת המכניסין** - בשעה שאין חכמי הדור מרביצים
72 תורה לתלמידים, **פזר אתה את תורתך ושנה לתלמידים. בשעת**
73 **המפירים** - בשעה שהגדולים שבדור מרביצים תורה, **כגם אתה את**
74 **תורתך** ואל תיטול שררה ותלמד את התלמידים, שאף זה לכבוד
75 שמים לאחוז במידת הענוה. **ואם ראתי דור שהתורה הכיבה עליו,**
76 **פזר את תורתך ולמד לאחרים,** ואל תחשוש שתפסיד בכך, **שנאמר**
77 **(משלי יא כד) 'יש מפזר ונוסף עוד',** כלומר לא רק שאינו מפסיד אלא
78 שנוסף לו עוד. **ואם ראתי דור שאין התורה הכיבה עליו, כגם את**
79 **תורתך ואל תלמדה לאחרים ותטיל דברי תורה לבזון, שנאמר 'עת**
80 **לעשות לה' הפרו תורתך'** - יש זמנים שבהם צריך להפר את התורה
81 מללמדה לאחרים.
82 הגמרא מביאה את דברי בר קפרא בענין לימוד התורה במקום שאין
83 לומדים: **דרש בר קפרא, זלת** - אם ראית סחורה בוול, **קבוין קנה**
84 **מינה** - תקבץ ותקנה ממנה, שסופה להתייקר. **באתר דלית גבר** -
85 במקום שאין שם איש להורות הוראה, **תמן הוי גבר** - שם תהא איש.
86 **אמר אבוי, שמע מינה** - מוכח מדברי בר קפרא **דפאתר דאית גבר**
87 **תמן לא תהוי גבר** - במקום שיש איש שיורה הוראה שם לא תהא
88 איש. מקשה הגמרא: **שמיטא** - הלא פשוט הוא דין זה, שאין להורות
89 הלכה בפני רבו (עירובין סב), ומדוע הוצרך אבוי ללמוד מתוך דברי בר
90 קפרא. מתרצת הגמרא: **לא נצרכה אלא בששניהם שזין** - לא
91 הוצרך אבוי ללמוד מדברי בר קפרא אלא לאופן ששניהם שוים,
92 שאם באת במקום שיש תלמיד חכם ואינך גדול ממנו אל תיטול
93 עטרה להורות במקומו.
94 הגמרא מביאה מאמרים נוספים משמו של בר קפרא: **דרש בר**
95 **קפרא, איזויה פרשה קמנה שכל גופי תורה תליזין בה, בכל**
96 **דרביד דעהו והוא וישר ארחתך** (משלי ג א), שכל מעשיך יהיו לשם
97 שמים, ואפילו דברים של רשות. **אמר רבא, אפילו לדבר עבירה** -
98 אפילו כשאתה בא לעבור עבירה, תן ליכך לדבר, ואם אתה עושה כן
99 לצורך מצוה, כגון אליהו בהר הכרמל, עבור עליה.
100 **דרש בר קפרא, לעולם ילמד אדם את בנו אומנות נקיה וקלה,**
101 **שואלת הגמרא: מה היא אומנות זו.** משיבה הגמרא: **אמר רב הסדא,**
102 **מחטא דתלמיזותא** - לרקום תפרים ישרים.
103 הגמרא מביאה כמה מאמרים משמו של רבי: **תניא בברייתא, רבי**
104 **אומר, לעולם אל ירבה אדם רעים בתוך ביתו, שנאמר (משלי יח כד)**
105 **'איש רעים להתרוצע'** - מי שיש לו הרבה רעים, לבסוף מריעים לו,
106 שמתקוטט עמהם.
107 **תניא בברייתא, רבי אומר, אל ימנה אדם אפטרופוס** - ממונה על
108 נכסיו בתוך ביתו שלא תבא אשתו לידי עבירה, **שאמליל לא מינה**
109 **פומיפר את יוסף לאפטרופוס בתוך ביתו, לא בא לאותו דבר,**
110 **שכמעט זינתה אשתו.**
111 **תניא בברייתא, רבי אומר, למה נסמכה פרישת נזיר** (במדבר יא-לא)
112 **לפרישת סומה** (שם ו-כא) **לומר לה, שכל היואה סומה כקלקולה**
113 - כשמנוולים אותה ומביישים אותה בשעה שמשקים אותה במקדש,
114 **זיר עצמו מן הניין** - יקבל על עצמו להיות נזיר, האסור בשתיית יין,
115 שהיין מביא לידי קלות ראש והוא גרם לה לעבירה.
116 הגמרא מביאה דרשה נוספת בענין הסמיכות של פרשת סוטה: **אמר**

1 **ואימא** - ואמור, **בהר הפית דאסור להכנס בו כמנעל, לילפא** -
2 נלמד ריקקה בקל וחומר **כמנעל** לאסור, **אבל בית הכנסת דשרי** -
3 שמוותר להכנס בו **כמנעל**, **אדלף** - עד שאתה לומד ריקקה בקל
4 וחומר **כמנעל ולהיתר, נילף** - נלמד בקל וחומר **מקפנדריא**
5 שאסורה בבית הכנסת אף שאינה מאוסה, **ולאסור,** שכן מסתבר
6 לאסור ריקקה בבית הכנסת כיון שהיא מאוסה.
7 **אלא אמר רבא, יש להתיר ריקקה בבית הכנסת משום שמסתבר**
8 **לומר שהוא כפי (כמון) ביתו של אדם, מה ביתו אקפנדריא קפיד**
9 **אינש** - כמו שבביתו אדם מקפיד שלא יעשו קפנדריא, **וארקיקה**
10 **ומנעל ולא קפיד אינש** - אין אדם מקפיד, אף בבית הכנסת,
11 **קפנדריא הוא דאסור,** אבל ריקקה **ומנעל שרי** - מותר.
12 שנינו במשנה: **כל חותמי רבכות שפמקדש וכו' ראשון היו אומרים,**
13 **'ברוך אתה ה' אלוהי ישראל עד העולם,'** ובמקדש שני שקילקלו
14 הצדוקים שהיו כופרים בעולם הבא ואומרים שאין אלא עולם אחד,
15 תיקנו שיהיו אומרים בחתימת הברכה **'מן העולם ועד העולם.'**
16 הגמרא תבאר מדוע הוצרכו לתקן שיאמרו כן. שואלת הגמרא: **כל**
17 **כף למה** - למה הוצרכו לתקן שיאמרו **'מן העולם ועד העולם,'** אם
18 משום המינים שהיו אומרים שאין עולם אלא אחד, הרי משמע שלא
19 בא הקילקול אלא משום שהיו אומרים **'מן העולם,'** שמשמע שאין
20 אלא עולם אחד, ואם כן טוב יותר היה שיתקנו לקצר ולא לומר **'מן**
21 **העולם'** ולא יהיה כאן קילקול.
22 משיבה הגמרא: **לפי שאין עונין אמן כמקדש אחר המברך, אלא**
23 **עונים 'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד,'** וכיון שכן אף אם יתקנו
24 שלא לומר כלל **'מן העולם'** לא יהיה מזה תועלת, כי עדיין יאמרו
25 המינים אין אלא עולם אחד, מפני נוסח **'ברוך שם כבוד מלכותו**
26 **לעולם ועד'** שגם בו מוכיחים עולם אחד, לכך הוצרכו לתקן שיאמרו
27 **'מן העולם ועד העולם,'** שבוה נתברר שיש עולם חדש ובטלו דברי
28 המינים, ואז אף על פי שאומרים **'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד'**
29 לא יבאו לומר שאין אלא עולם אחד.
30 הגמרא מביאה ברייתא (מטוה מ) הדרשת מהפסוק שאין עונים אמן
31 **במקדש ומנין שאין עונין אמן במקדש, שנאמר (נחמיה ט ה) 'קומו**
32 **כרכו את ה' אלהיכם מן העולם עד העולם,'** שהמברך אומר **'ברוך**
33 **ה' אלוהי ישראל מן העולם ועד העולם, ואומר (שם) 'ויברכו (את)**
34 **שם כבוד ומוזים על כל ברכה ותהלה,'** שהעונים אומרים **'ברוך**
35 **שם כבוד מלכותו לעולם ועד.'** **יכול הייתי לומר שכל הברכות פוין**
36 **תהא להן תהלה אחת,** שבסוף הברכה האחרונה יאמרו פעם אחת
37 על כל הברכות **'ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד.'** תלמוד לומר
38 - מלמדנו הכתוב, **'מוזים על כל ברכה ותהלה,'** על כל ברכה
39 **וכרכה בפני עצמה תן לו תהלה.**
40 שנינו במשנה: **התקינו שהיא אדם שואל בשלום חברו וכו' בשם**
41 **השם, שנאמר (רות ב ד) 'דהנה בעו בא מבית לחם ויאמר לקוצרים ה'**
42 **עמכם, ויאמרו לו יברכה ה', ואומר (שופטים ו יב) 'ה' עמך גבור החיל,'**
43 **ואומר (משלי כב כב) 'צאל תבון כי זקנה אמך,'** ואומר (תהלים קיט קכו) **'עת**
44 **לעשות לה' הפרו תורתך,'** הגמרא תבאר מדוע הוצרכה המשנה
45 להביא ראייה מכל הפסוקים. שואלת הגמרא: **מאי ואומר** - מדוע
46 הוצרכה המשנה להביא פסוק נוסף, הרי כבר למדנו כן ממה שנאמר
47 בבוועז. משיבה הגמרא: כך היא חונת המשנה, **וכי תימא בעז**
48 **מדעתיה דנפשיה קאמר** - ואם תאמר שבועז ששאל בשם השם
49 עשה כן על דעת עצמו, ואין ללמוד ממנו, **תא שמע** - בא ושמע
50 ראייה לדבר מפסוק אחר, שהמלאך שבא לגדעון בן יואש אמר לו **'ה'**
51 **עמד גבור החיל,'** **וכי תימא מלאך הוא דקאמר ליה לגדעון** - ואם
52 תדחה גם ראייה זו ותאמר שהמלאך בא לשאל בשלומו של
53 גדעון ולא לברכו אלא אמר לו כן בשליחות הקב"ה לברכו שהשם
54 עמו, **תא שמע** - בא ושמע ראייה לדבר מפסוק אחר, שכתוב **'אל**
55 **תבון כי זקנה אמך'** - אל תבוה את בוועז ותאמר שמדעתו עשה,
56 אלא למד מזקני ישראל, כי יש להם על מי שיסמכו, **ואומר, 'עת**
57 **לעשות לה' הפרו תורתך,'** ועל פסוק זה סמך בוועז לשאול בשם
58 השם.

29 הגמרא מביאה מעשה בענין עיבור השנה בחוץ לארץ: **אמר רב**
 30 **ספרא, רבי אבהו הוה משתעי** – היה מספר כך, **בשניד חנינא בן**
 31 **אחי רבי יהושע לגולה, היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה**
 32 **לארץ, ושלא כדון עשה, ששינו בסנהדרין (סא) אין מעברים את**
 33 **השנים אלא ביהודה, שגרו אתריו חכמי ארץ ישראל שני תלמידיו**
 34 **חכמים, רבי יוסי בן כיפר וכן בנו של זכריה בן קבוטל, כדי**
 35 **למחות בידו, בין שראה אותם אמר להם, למה באתם, אמרו ליה,**
 36 **ללמוד תורה פאנו, הכריו (עליהם) חנינא, אנשים הללו גדולי**
 37 **הידור הם, ואבותיהם שמשו בבית המקדש, באותה משנה ששינו**
 38 **(יזמא גיח), זכריה בן קבוטל אמר הרבה פעמים קריתי לפניו – לפני**
 39 **כהן גדול בליל יום הכיפורים כספר דניאל כדי שלא יישן, הרי**
 40 **ששימש בבית המקדש. התחיל הוא מטמא, והם מטהרים את מה**
 41 **שטימא, הוא אוסר והם מתירים. הכריו עליהם, אנשים הללו של**
 42 **שוא הם – שקרנים הם, שאמרו שבאו ללמוד תורה והם לא באו אלא**
 43 **לחלוק עלי ולבטל דברי, ושל תהו הם – אינם יודעים כלום, שהם**
 44 **טועים בהוראתם. אמרו לו, בכך בנית את שמינו ודמרת שאנו גדולי**
 45 **הדור, ואי אתה יכול לסתור, בכך גדרת ואמרת שאף אבותינו היו**
 46 **גדולים, ואי אתה יכול לפרוץ. אמר להם, מפני מה אני מטמא**
 47 **ואתם מטהרים, אני אוסר ואתם מתירים. אמרו לו, מפני שאתה**
 48 **מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ, ואסור לעשות כן. אמר**
 49 **להם, והלא עקיבא בן יוסף היה מעבר שנים וקובע חדשים בחוצה**
 50 **לארץ. אמרו לו, הנח – אין לך להביא ראיה מרבי עקיבא שלא**
 51 **הנית במותו בארץ ישראל, ולכך היה מותר לו לעבר שנים בחוץ**
 52 **לארץ. אמר להם, אף אני לא הנחתי במותי בארץ ישראל, ומותר**
 53 **לי לעבר שנים בחוץ לארץ. אמרו לו, גדיים שהנחת נעשו תישים**
 54 **בעלי קרנים, ויש להם כוח לנגח אותך ולגדותך, והם שגוינו אצלך,**
 55 **וכן אתרו לנו, לכו ואמרו לו בשמינו, אם שומע לדברינו שלא**
 56 **לעבר את השנים בחוץ לארץ מוטב, ואם לאו יהא בנדיי.**

1 חזיקה בריה דרבי פנדא אמר רבי יוחנן, למה נסמכה פרשת סוטה
 2 לפרשת תרומות ומעשרות (שם ט-ט), לומר לה, כל שיש לו
 3 תרומות ומעשרות ואינו נותן לכהן, סוף שנצרך לכהן על ידי
 4 אשתו, שנעשית אשתו טוטה וצריך הוא לבוא לכהן להשקותה מים
 5 מרים, שנאמר (שם), 'ואיש את קדשיו לו יהיו' – שמעכב את
 6 הקדשים ואינו נותנם לכהן, וסמיה ליה – ובסמוך לו נאמר (שם ה ט)
 7 'איש איש כי תשטה אשתו, וכתיב (שם ה טו) 'והביא האיש את
 8 אשתו וגו', להשקותה מהמים המרים אצל הכהן. ולא עוד – ולא די
 9 לו במה שנעשית אשתו טוטה אלא גם סוף שנצרך לה, שנאמר,
 10 'ואיש את קדשיו לו יהיו' – שיהיו הקדשים לעצמו, וכך נדרש
 11 הפסוק, 'ואיש את קדשיו, כלומר שמעכבם כאילו הם קדשים שלו
 12 ואינו נותנם לכהן, 'לו יהיו' המעשרות, שנעשה עני וצריך ליטול
 13 מעשר עני.
 14 אמר רב נחמן בר יצחק, ואם נתנן לכהן, סוף שמתעשר, שנאמר
 15 (שם ה ט), 'איש אשר יתן לכהן לו יהיה' – הנותן לכהן את מעשרותיו
 16 'לו יהיה' קמזן הרבה.
 17 אמר רב הונא בר ברכיה משום (משמו של) רבי אלעזר הקפר,
 18 כל המשתתף שם שמים בצערו, שמברך על הרעה דיין האמת/
 19 בופלין לו פרנסתו, שנאמר (איוב כב כח), 'והיה שדי בצריך וכסף
 20 תועפות לה' – אם יהיה השם בצרכת תהיה פרנסתך כפולה. רבי
 21 שמואל בר נחמני אמר, פרנסתו מעופפת לו בצפור, שפרנסתו
 22 תרדוף אחריו, שנאמר 'וכסף תועפות לה'.
 23 אמר רבי טבי אמר רבי יאשיה, כל המרפה עצמו מדברי תורה
 24 אין בו כח לעמוד ביום צרה, שנאמר (משלי כד ט) 'התרפית ביום צרה
 25 צר כהכה' – אם התרפית מן התורה, לא יהיו מלאכי השרת נותנים
 26 לך כח ביום צרתך. אמר רבי אמי רבי אבהו אמר שמואל, ואפילו
 27 אם גרפה ממצוה אחת, שבאה לידו ולא חש להתעסק בה, צר כוחו,
 28 שנאמר 'התרפית' מכל מקום, שמשמע אף במצוה אחת.

58 ושמע ישראל, היום הזה נהוית לעם, ויש להקשות, וכי באותו
 59 היום נתנה תורה לישראל, והלא אותו יום בסוף ארבעים שנה
 60 שהיו ישראל במדבר היה, וקבלת התורה היתה בשנה הראשונה
 61 לצאת בני ישראל ממצרים, אלא בא הפסוק ללמדך שחכיבה תורה
 62 על לומדיה בכל יום ויום כיום שנתנה מחר סיני.
 63 הגמרא מביאה ראייה לדברי רבי יהודה: אמר רבי תנחום קריה דרבי
 64 תניא איש בפר עבו, תדע שכך הוא, שצריכה התורה להיות חביבה
 65 כיום שניתנה, שהרי אדם קורא קריאת שמע כל יום שהריית
 66 וערבית, וערב אחד אם אינו קורא הרי הוא מראה שאינה חביבה
 67 עליו כחדשה אלא מחשיב אותה כישנה, ודומה במי שלא קרא
 68 קריאת שמע מעולם.
 69 הגמרא מביאה דרשות נוספות מהפסוק שהביא רבי יהודה: נאמר
 70 בפסוק 'הספנת', ויש לדרוש כאילו נאמר 'עש-כת', כלומר עשו
 71 בתות פתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא
 72 בחבורה. בדרבי יוסי ברבי חנינא, דאמר רבי יוסי ברבי חנינא,
 73 מאי דכתיב - מהי כוונת הפסוק (ירמיה ג' לו) 'חרב (על) הפירים
 74 ונאלו', חרב תבוא על שונאיהם של תלמידי חכמים ו- על החכמים
 75 שיושבים בד בבד - כל אחד לחוד, ועוסקים בתורה. ולא עוד - ולא
 76 רק רעה זו תבוא עליהם, אלא שמשפשים - נעשים טפשים מחמת
 77 שלומדים לבד, דכתיב חקא בתלמיד חכם העוסק בתורה ביחודות
 78 'ונאלו', וכתיב התם בענין צרעת מרים שדיברה לשון הרע על משה
 79 (במדבר י"ב) 'יאמר אהרן אל משה בי אדני אל נא תשת עלינו חסאת
 80 אשר נואלנו ואשר חטאנו', כלומר תמחול לנו על שנהגנו בטפשות
 81 ודיברנו עליך, וכמו ששם 'נואלנו' הוא לשון טפשות, כך 'נואלו' הוא
 82 לשון טפשות. ולא עוד אלא שהומאים, שנאמר 'ואשר חטאנו',
 83 ומכך שנאמר 'נואלנו' סמוך לחטאנו משמע שהטיפשות מביאה
 84 לחטא. איבעית אימא מהכא - אם תרצה תאמר שלומדים זאת
 85 מכאן, שנאמר (ישעיה י"ט) 'נואלו שרי ציון וגו' התעו את מצרים',
 86 ותועה היינו חוטא, משמע שהטיפשות ו- 'נואלו' מביאה לחטא
 87 ו- (התעו).
 88 הגמרא מביאה מהפסוק דרשה נוספת: דבר אחר, 'הספנת ושמע
 89 ישראל', ויש לדרוש כאילו נאמר 'עש-כת', כלומר פתתו עצמכם -
 90 עשו עצמכם כתותים וצערו עצמכם על דברי תורה כדי שיתקיימו
 91 בכם. בדאמר ריש לקיש, דאמר ריש לקיש, מנין שאין דברי תורה
 92 מתקיימין אלא במי שממית עצמו עליה, שנאמר (במדבר י"ד) 'ואת
 93 התורה אדם כי ימות פאהל' - היכן מצויה התורה, במי שממית
 94 עצמו באהלי תורה.
 95 הגמרא מביאה דרשה נוספת מפסוק זה: דבר אחר, 'הספנת ושמע
 96 ישראל', ויש לדרוש כאילו נאמר 'הס-כת', כלומר, הם - שתוק ואל
 97 תקשה קושיות על מה שאתה לומד עד שיהיו הדברים שגורים בפין
 98 היטב, ואחר כך פתת את מה שאתה לומד, והקשה מה שיש לך
 99 להקשות, ותרץ תירוצים, עד שיתישבו לך הדברים. בדרבא, דאמר
 100 רבא, לעולם ללמוד אדם תורה עד שתהא גירסת התלמוד ופירושו
 101 שגורה לו בפיו, ואחר כך יהנה - יעיין בתלמודו לדמות דבר לדבר
 102 ולהקשות ולתרוץ.
 103 הגמרא מביאה דרשה נוספת בענין לימוד התורה: אמרי רבי רבי
 104 ינאי - אמרו בבית מדרשו של רבי ינאי, מאי דכתיב (משל ל' א') 'כי
 105 מיין חלב יוציא המאה, ומיין אף יוציא דם, ומיין אפים יוציא
 106 ריב', במי אתה מוציא המאה של תורה, דהיינו שמגיע להוראה,
 107 כמו החמאה שהוא החלק המובחר שבחלב, במי שמקיא חלב שניק
 108 משדי אמו עליה - במי שמוציא את החלב שמצץ משדי אמו על
 109 דברי התורה. וכך יש לדרוש את הפסוק, 'כי מיין חלב יוציא', כלומר
 110 המוציא את החלב שמצץ משדי אמו, 'חמאה', כלומר זוכה לחמאה
 111 של תורה.
 112 הגמרא ממשיכה לדרוש את הפסוק שהובא לעיל: עוד כתוב בפסוק,
 113 'מיין אף יוציא דם', כל תלמיד שפועם עליו רבו פעם ראשונה
 114 וישותק, זוכה להבחין בין דם טמא לדם טהור. וכך יש לדרוש את

1 ואמרו לאחינו שבגולה, אם שומעין לדברינו שלא לשמוע לו,
 2 מוטב, ואם לאו, יעלו להר - לאחד ההרים, להתנהג כדרך העמים
 3 שבונים במות בהרים, אחיה שהוא ראש בני הגולה יבנה מזבחה,
 4 תנייה בן אחיו של רבי יהושע, שהיה לוי, יגנן בכבוד לפני המזבח,
 5 ויבשרו בולם ויאמרו על עצמם שאין להם חלק באלהי ישראל.
 6 מיד נעו כל העם שבגולה בכבדיה, ואמרו, חם ושלום, יש לנו חלק
 7 באלהי ישראל, וחזרו בהם וקיבלו דעתם של חכמי ארץ ישראל.
 8 מקשה הגמרא: וכל כך למה - מדוע החמירו כל כך על עיבור שנים
 9 וקביעות חדשים בחוץ לארץ, עד שרצו לנדודו ואמרו לעם שבגולה
 10 שלא יהיה להם חלק באלהי ישראל. מתרצת הגמרא: משום שנאמר
 11 (ישעיה א' ב) 'בי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים', שאין לעבר
 12 את השנים ולקבוע את החדשים אלא בארץ ישראל.
 13 הגמרא מקשה איך טיהרו החכמים את מה שטימא חנינא: בשלמא -
 14 מובן הדבר שהיה הוא (-חנינא) מטהר והם (-רבי יוסי בן כיפר וכן
 15 בנו של זכריה בן קבטל) מטמאין, שהרי פסקו לחומרא, אלא מה
 16 שהיה הוא מטמא והם מטהרין, היכי הוה - איך היה כן, והא תניא
 17 בברייתא, חכם שטימא אין חבירו רשאי לטהר, ואם אסר אין חבירו
 18 רשאי להתיר, ואם כן איך טיהרו את מה שטימא חנינא. מתרצת
 19 הגמרא: ספקי - הם סוברים שהיה מותר לעשות כן פי היכי דלא
 20 נקרוו בתריה - כדי שלא ינמשכו אחריו בני הגולה.
 21 הגמרא מביאה דברים שנאמרו בכרם ביבנה: תנו רבנן בברייתא,
 22 בשנכנסו רבותינו לפרס ביבנה - למקום מושב הסנהדרין ביבנה,
 23 היו שם רבי יהודה, ורבי יוסי, ורבי נחמיה, ורבי אליעזר בנו של
 24 רבי יוסי הגלילי, פתחו בולם את דבריהם בענין כבוד בעלי
 25 האכסניא המכניסים תלמידי חכמים אורחים בבתיהם ודרשו. פתח
 26 רבי יהודה שהיה ראש המדברים (-המדבר תחילה) בכל מקום את
 27 דבריו בכבוד לומדי התורה ודרש, כתוב בפסוק לאחר מעשה העגל
 28 (שמות לג ט) 'ומשה יקח את האהל וינחה לו מחוץ למחנה'. והלא
 29 הדברים קל וחומר, ומה ארון ה' שלא היה מרוחק ממחנה ישראל
 30 אלא שנים עשר מיל, אמרה תורה (עו) 'והיה כל מבקש ה' יצא
 31 אל אהל מועד, שהיה לואהל מועד בקרא מבקש ה', תלמידי
 32 חכמים שהולכים מעיר לעיר ומפרינה למדינה ולמדינה לתורה, על
 33 אחת פמה וכמה שהם נקראים מבקשי ה'.
 34 הגמרא ממשיכה לדרוש את הפסוקים שנאמרו בענין דברי ה' אל
 35 משה באהל מועד: כתוב בפסוק (שם לג א), 'ודבר ה' אל משה פנים
 36 אל פנים', אמר רבי יצחק, אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה,
 37 משה, אני ואתה נספיר פנים זה לזה כהלכה - בעת שנלמד הלכה.
 38 איבא דאמרי, כך אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, בשם שאני
 39 הספרתי לך פנים, ועל ידי זה נפתח ליבך בתורה, כך אתה הספר
 40 פנים לישראל והתור את האהל למקומו, שאם תשאר מחוץ למחנה
 41 אתה מראה להם בזה פנים זועפות, שניכר שאתה כועס עליהם, ולא
 42 יפתח ליבם לתלמוד התורה.
 43 עוד כתוב בפסוק (עו), 'ושב אל המחנה וגו' ומשרתו יהושע בן נון
 44 נער לא ימיש מתוך האהל, אמר רבי אבהו, אמר לו הקדוש ברוך
 45 הוא למשה, עקשו שהרחקת את אהלך מן המחנה ויאמרו ישראל,
 46 הרב (-הקב"ה) בפעם עליהם משום מעשה העגל, וגם התלמיד
 47 (-משה) בפעם, שגם אתה מראה להם כעס, ישראל מה תהא עליהם
 48 - מי יקרב אותם, הלכך אם אתה מחזיר את האהל למקומו מוטב,
 49 ואם לאו יהושע בן נון תלמידך יהיה משרת תחתיך, ותינו דכתיב
 50 'ושב אל המחנה'. מוסיפה הגמרא: אמר רבא, אף על פי כן - אף
 51 על פי שהשיב את האהל למחנה לאחר שנתרצה הקב"ה לישראל
 52 הוקם המשכן, לא יצא הדבר שנאמר לו אודות יהושע לבטלה,
 53 ונעשה יהושע משרת תחתיו (שנאמר 'ומשרתו יהושע בן נון נער
 54 לא ימיש מתוך האהל').
 55 הגמרא חוזרת לדברים שנאמרו בכרם ביבנה: ועוד פתח רבי יהודה
 56 בכבוד לומדי התורה ודרש, כתוב בפסוק (דברים כו ט) שאמר משה
 57 לישראל בערבות מואב אחר ארבעים שנה שהלכו במדבר 'הספנת

1 הפסוק, 'ומיץ אף', כלומר המוצץ את הכעס של רבו וסובלו אף על
2 פי שהוא מתבייש, 'יוציא דם', כלומר זוכה לדעת הלכות דם נדה
3 להבחין בין דם טמא לדם טהור.

4 עוד כתוב בפסוק, 'ומיץ אפים יוציא ריב', כל תלמיד שפועם עליו
5 רבו פעם ראשונה ושניה ושותק, זוכה להבחין בין דיני ממונות
6 לדיני נפשות. וכך יש לדרוש את הפסוק, 'ומיץ אפים', כלומר המוצץ
7 את הכעס של רבו וסובלו פעם ראשונה ושניה, 'יוציא ריב', כלומר
8 זוכה להבחין בין דיני ממונות לדיני נפשות.

9 הגמרא מביאה משנה ממנה רואים את המעלה של דיני ממונות:
10 דתנן במשנה (ב"ב קע"ה), רבי ישמעאל אומר הרוצה שיתחבם יעסוק
11 בדיני ממונות, שאין לה מקצוע בתורה יותר מהו, שהן במעון
12 נובע.

13 הגמרא מביאה דרשה נוספת בענין לימוד התורה: אמר רבי שמואל
14 בר נחמני, מאי דכתיב (משלי ל לב) 'אם נבלת בהתנשא, ואם זמות
15 יד לפה', ללמד שכל המנבל עצמו על דברי תורה – ששואל לרבו
16 את כל הספיקות שיש לו ואף על פי שיש מחבריו הלועגים לו, סופו
17 להתנשא, ואם זמם – ואם סתם את פיו מלשואל, סופו שיתן יד לפה,
18 שלא ידע להשיב כשישאלוהו.

19 הגמרא חוזרת לדברים שנאמרו בכרם ביבנה: פתח רבי נחמיה
20 בכבוד אכסניא ודרש, מאי דכתיב שאמר שאל לפני שנלחם עם
21 עמלק (שמואל א' טו ו), 'ויאמר שאל אל הקיני לבו סרו רדו מתוך
22 עמלקי הן אספד עמו, ואתה עשיתה חסד עם כל בני ישראל',
23 ששלח אל הקיני – בני יתרון היושבים עם עמלק שיפרדו מהם כדי
24 שלא יהרגם שיוגג במלחמה, כיון שיתרו אביהם עשה חסד עם משה
25 והאכילו, ונחשב הדבר כאילו עשה חסד עם כל ישראל, והלא
26 הדברים קל וחומר, ומה יתרו שלא קרב את משה אלא לכבוד

עצמו, שהיה נחשב ליתרו כבוד גדול שמשה יבא לסעודתו, נאמר בו
28 כה, שנחשב כאילו עשה חסד עם כל ישראל, המארח תלמיד חכם
29 בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו ומתנהו מנכסיו, על אחת כמה
30 וכמה שנחשב לו כאילו עושה חסד עם כל ישראל.

31 פתח רבי יוסי בכבוד אכסניא ודרש, כתוב בפסוק (דברים כג ח) 'לא
32 תתעב אדמי כי אחיד הוא, לא תתעב מצרי כי גר היית בארצו',
33 שהמצריים היו לכם אכסניא בשעת הדחק, כשבא יעקב עם בניו
34 למצרים בזמן הרעב שהיה בארץ ישראל, והלא הדברים קל וחומר,
35 ומה מצריים שלא קרבו את ישראל אלא לצורך עצמן, שנאמר
36 בענין בקשת פרעה מיוסף כשבאו אחיו לגור במצרים (בראשית מז ו)
37 'ואם ידעת ויש גם אנשי חיל ושמתם שרי מקנה על אשר לי',
38 נאמר בהם כה, שצריך להכיר להם טובה על ששימשו אכסניא

39 לישראל, המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו ומשקהו
40 ומתנהו מנכסיו, על אחת כמה וכמה שיש להכיר לו טובה.
41 פתח רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי בכבוד אכסניא ודרש,
42 כתוב בפסוק בענין ארון הברית שהיה בביתו של עובד אדום שלשה
43 חדשים (שמואל ב' יא-יב) 'ויכרף ה' את עובד אדום (הגתי) וגו' בעבור
44 ארון האלהים, והלא הדברים קל וחומר, ומה ארון שלא אכל
45 ושתה, ולא היה צריך עובד אדום להוציא עליו הוצאות כדי
46 להאכילו ולהשקותו, אלא רק כבוד ורביץ – טאטא ורחץ לפניו, נאמר
47 בו כה, שבירכו ה', המארח תלמיד חכם בתוך ביתו, ומאכילו
48 ומשקהו ומתנהו מנכסיו, על אחת כמה וכמה שבירכו ה'.

49 הגמרא מבארת מהי הברכה שנתברך עובד אדום. שואלת הגמרא:
50 מאי היא כרבה שפרכו ה' לעובד אדום. משיבה הגמרא: אמר רב
51 יהודה בר זבדיא, זו חמות ושמונה בלותיה שהיו לה משמונת בניה,
52 שילדו כל אחת ששה ששה בכרם אחד.